Organowe Koncerty Haendla zawarte są przede wszystkim w dwóch zbiorach: Sześć Koncertów op.4 i Sześć Koncertów op.7. Pierwszy zbiór powstał w latach 1735–36, drugi – w 1740–51 (wydany w r. 1761, już po śmierci Haendla). Mniejsze znaczenie ma zbiór trzeci „bezopusowy" – Sześć Koncertów wydanych w 1740 r. – zawierający własne przeróbki (transkrypcje) utworów napisanych uprzednio.

W zbiorze pierwszym jest jeszcze Haendel na samym początku swej drogi oratoryjnej (trzy pierwsze wielkie oratoria z tekstami w języku angielskim – *Estera, Debora* i *Atalia* – miały premiery w latach 1732–33), przed dokonaniem swoich dzieł najważniejszych. Koncerty op. 7 zaś towarzyszą już jakby tym dziełom, powstając równolegle do nich.

Haendel jest tutaj właściwie twórcą nowego gatunku w muzyce. Żaden z kompozytorów przed nim nie wpadł na pomysł takiego połączenia koncertujących organów z zespołem orkiestrowym na modłę Concerto grosso lub solowego, skrzypcowego przede wszystkim koncertu. Bezpośrednią zaś inspiracją dla stworzenia owej oryginalnej formy były własne oratoria Haendla. Aby uczynić te wielkie spektakle koncertowe atrakcyjniejszymi dla publiczności postanowił Haendel – również znakomity wirtuoz instrumentów klawiszowych – sam występować publicznie między aktami oratorium. Do dyspozycji miał małe organy o jasnym lekkim brzmieniu, oraz orkiestrę taką, jaka brała udział w wykonaniu oratorium, najczęściej zespół smyczkowy z dwoma obojami i klawesynowym continuo. Powstał w ten sposób cykl utworów, które dziś stanowią jeden z trzech głównych działów twórczości instrumentalnej (pre-symfonicznej) Haendla obok Concert grossi op.3 i 6, Concerti a due cori i obydwu „muzyk plenerowych" (*Water* i *Firework-Music*). Utwory to ekscytujące i olśniewające: plastyką, wyrazistością, indywidualnością, fantazją i lotnością muzycznych rozwinięć; lekkością a zarazem energią ruchu; błyskotliwą inwencją dialogów między instrumentem koncertującym a zespołem. Haendel, który swój smak muzyczny w latach młodości kształcił w Italii u mistrzów włoskiego stylu instrumentalnego i wokalnego, a którego muzyka nawet w miejscach najbardziej monumentalnych i brzmieniowo nasyconych (chóry w oratoriach) pozostaje w swej konsystencji lekka i świetlista – lansował w swych koncertach u publiczności angielskiej estetykę brzmienia organów włoskich – instrumentu o niewielkiej ilości głosów, bez pedału, o pięknej, jasnej i wyrazistej barwie brzmienia.

Nagrane na tej płycie cztery Koncerty z opusu 4 należą do najdoskonalszych dokonań Haendla w tym zakresie. Koncerty 4 i 5 mają budowę cyklu czteroczęściowego, choć w każdym proporcje temp, a także wzorców tanecznych w poszczególnych częściach są inne (w czym przejawia się bogactwo fantazji kompozytorskiej Haendla). Ostatni koncert cyklu jest trzyczęściowy, a jego przeznaczenie wykonawcze niejako podwójne, czy nawet potrójne, gdyż może być wykonywany na organach, harfie, bądź na klawesynie.

W osobie **Joachima Grubicha** organowy styl Haendla znajduje wykonawcę idealnego. Przedstawia on sobą typ organisty nowoczesnego w najlepszym tego słowa znaczeniu. Ma w najwyższym stopniu rozwiniętą intuicję organowego koloru, wyczucie odrębności i smaku dawnych stylów. Jego interpretację cechuje jasność, prostota i niezbita logika łącząca się z lekkością najbardziej szlachetnego gatunku i tłotnością wskazującą na duchowy pierwiastek i cel muzyki. W wykonaniu koncertów Haendla artysta eksponuje w sposób najbardziej naturalny element włoski, słoneczny, południowy.

Bohdan Pociej

Handel's organ concertos are included in two collections: six concertos Op. 4 and six concertos Op. 7. The former collection dates from the years 1735–36, and the latter – from 1740–51 (published in 1761, after Handel's death). Of lesser significance is the third collection without an opus number – six concertos issued in 1740 – containing the composer's own transcriptions of his earlier pieces.

The first collection appeared at a time when Handel was just beginning writing his oratorios (the three initial great oratorios to the English texts by *Ester, Debor* and *Atalio* were first performed in 1732–33), so before his major works were completed. Whereas the concertos Op. 7 were composed simultaneously with them.

In writing these pieces Handel was creating in fact a new musical form. No other composer before him had the idea of combining the organ with an orchestra in the manner of a concerto grosso or a solo concerto, the violin one in particular. And it was Handel's own oratorios which prompted him to create that original form. In order to make these lengthy musical spectacles more attractive to the audiences he decided – as he was himself a virtuoso performer on keyboard instruments – to appear before the public between the acts of oratorios. He had at his disposal a small organ of a light and bright tone together with the orchestra taking part in the oratorio, mostly a group of strings with two oboes and a harpsichord continuo. Thus came into being two cycles of pieces which now constitute one of the three major sections in Handel's instrumental (pre-symphonic) music – along with the concerti grossi Op. 3 and 6, concerti a due cori and the two "open-air" compositions: *Water* and *Firework-Music*. The organ concertos are indeed most exciting and brilliant pieces: extremely vivid and distinct, full of individuality and fantasy in musical developments, light and yet energetic, brightly inventive in their dialogues between the solo instrument and the orchestra. Handel, who as a young man had formed his musical taste in Italy with the masters of the Italian instrumental and vocal style, and whose music remained bright and lucid even in the most monumental and richest parts (oratorio choruses), was presenting to the English audiences the peculiar sound of the Italian organ: an instrument of a reduced number of voices, without pedal, noted for its beautiful, bright and distinct tone colour.

The four concertos Op. 6, recorded on this disc, are among the finest of Handel's pieces of that kind. The concertos No. 4 and 5 consist of four movements, although in each of them the tempi, as well as the dance patterns in particular movements, do vary (a mark of Handel's rich fantasy). The last cocnerto of the set consists of three movements, but its design is twofold or even threefold, since it can be separately performed on the organ harp or harpsichord.

Handel's organ style has found in **Joachim Grubich** its ideal interpreter. He is a modern organist in the best sense of that word. One admires in him his extraordinary intuition of organ colour, his feeling for and knowledge of old styles. His performances display an extreme clarity and simplicity of approach to that music, a strict logic combined with a most noble lightness and airiness suggesting the spiritual element and purpose of the piece. In his interpretation of Handel's concertos J. Grubich exposes – in a most natural way – their Italian element, bright and sunny.

transl. L. Wiewiórkowski

Reżyser nagrania: J. Urbański
Operator dźwięku: K. Urbańska

Made in Poland

Cena 65 zł

G. F. Haendel

Muza
POLSKIE NAGRANIA
SX 1319

KONCERTY ORGANOWE Op. 4 Nr 4–6

Organ Concertos Op. 4 No. 4–6

1. KONCERT ORGANOWY F-dur op. 4 nr 4
Organ Concerto in F major Op. 4 No. 4
Allegro. Andante. Adagio. Allegro

2. KONCERT ORGANOWY F-dur op. 4 nr 5
Organ Concerto in F major Op. 4 No. 5
Larghetto. Allegro. Alla Siciliana. Presto

3. KONCERT ORGANOWY B-dur op. 4 nr 6
Organ Concerto in B flat major Op. 4 No. 6
Andante allegro.Larghetto. Allegro moderato

JOACHIM GRUBICH
ORGAN IN FROMBORK CATHEDRAL

ORKIESTRA KAMERALNA FILHARMONII NARODOWEJ
The Warsaw Philharmonic Chamber Orchestra

KAROL TEUTSCH
Director

Recorded in Frombork on September 1975